

УДК [821.161.2-057.4:061.75]"1931/2021" І. Дзюба(092)

ОДЕРЖИМИЙ НАЦІОНАЛЬНОЮ СВОБОДОЮ (З НАГОДИ 90-Х РОКОВИН АКАДЕМІКА ІВАНА ДЗЮБИ)

Степан ПАВЛЮК

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-0975-8099>

доктор історичних наук, професор,
академік НАН України,
директор Інституту народознавства НАН України,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна.
e-mail: ina@mail.lviv.ua

Українська нація нескорима силою епохальних по-
статей, які раз-пораз підтримували незламність
національного духу, віру народу в прийдешній, осяя-
ний незалежністю благодатний час. Філософія Ско-
вороди плекала, утверджувала існуючу традиційну
колоритність українського народу — як живлюче
джерело його буття. Могутній голос Шевченка ви-
явився історичною віхою, історичним етапом, з яко-
го бере відлік усвідомлення українцями необхіднос-
ті формування політичної програми свого держав-
ницького шляху. Досвітніми вогнями підбадьорила
народ Леся Українка. Величне гроно української ін-
телектуальної еліти підперло ідею визволення своєю
творчістю, активним поширенням її серед українсько-
го люду, виводячи його із тривалого стану духовно-
го пригнічення. Народ почув громовитий заклик Іва-
на Франка лупати скалу неволі. Український народ
впевнено підтримав ідею свого політичного визво-
лення. Боротьба тривала. Російсько-комуністичне
уярмлення стало особливо нестерпним — окупанти
зосередились на знищенні національної матриці —
спаплюжити історію, культуру, витіснити із вжитку
і заборонити мову, як серцевину українськості.

Посеред цього мороку, разом з багатьма, пролу-
нав громадянський голос нескореності ідеологічно
скривдженого більшовицькою нелюдською політи-
кою Івана Дзюби — літературного критика, публі-
циста, вченого, громадського діяча.

Академік-секретар Відділення літератури, мови та мистец-
твознавства НАН України, академік НАН України Іван
Дзюба та директор Інституту народознавства НАН Укра-
їни, академік НАН України Степан Павлюк

Занурений у гуманітарну сферу суспільства, І. Дзюба з громадянським розкриттям беззастережно і сміливо шукав ахілесову п'яту ненависного російського режиму, щоб якнайдошкульніше вразити ворога. Розумів, що усіма силами необхідно змагатися за збереження національної культури, як вагомї і цілісної системи стану суспільства, як найважливішої компоненти самовідродження; не допустити, щоб втратили віру і прагнення до Соборності. А тому зосереджується на пошуку шляхів і засобів через мобілізацію зусиль інтелігенції легально, відкритого впливу на владу зі спробою викликати їх на діалог.

Емоційний спалах стався у 1965 році на прем'єрі фільму «Тіні забутих предків», створеного геніальним кінорежисером С. Параджановим, із викривальною промовою режиму про цинічні, агресивні, безпідставні, численні арешти молоді, про національні утиски тощо. Режим якийсь час терпів, спостерігав за вільнодумством та вчинками сміливця і протестника, тодішні можновладці можливо очікували на ще якусь радикальну дію із певним середовищем. І. Дзюба не забарився засвідчити свою національну свідому позицію, приголомшивши режимний апарат рішучою резонансною пра-

цею «Інтернаціоналізм чи русифікація?». Обережний рух шістдесятників програмною працею І. Дзюби виразив свою рішучість і безстрашність. Очікувані переслідування, арешти, соціальні утиски кагебітсько-московського режиму уже не лякали повсталу інтелігенцію. Багато з них пройнуть жорстокі випробування тюрмами.

Для вишукано талановитого І. Дзюби перо було порятунком від постійного свавілля влади. І воно його врятувало, а заодно збагатило український інтелектуальний світ блискучими дослідженнями з царини високого національного письменства. Неперевершено і правдиво з-під пера І. Дзюби заговорив до світу Тарас Шевченко.

І до сьогодні у свої дев'яносто років ювіляр уважно стежить за перебігом суспільного життя і промовистим словом відгукується на недалекоглядні дії української влади, яка почасти своїми розпорядженнями руйнує національну матрицю культури, виступає з позиції ідеології космополітизму, нехтуючи історичним культурним багатством українців.

Академіка Івана Дзюбу виділяє з-поміж усіх вишукана шляхетність поведінкової культури, аристократизм і вимогливість у творчості.

Многая бадьорих літ історичній постаті України!